

Caracteristici ale evoluției așezărilor din Câmpia Băileștilor

Irinel Cănuțeci¹
icanureci@yahoo.com

Keywords: territorial, relief, region, terraces, geography.

Summary: *Oltenia presents a geographical landscape with outstanding territorial differences due to the dominant varied relief. The southern part of the region where lies the Băilești Plain, an area dominated by meadows and terraces of the Danube, provides favorable conditions to the development of the human settlements; The Băilești Plain, the Blahnița Plain, the Desnățui Plain offered favorable conditions that have attracted people since ancient times.*

Among all the testimonies of the historical geography we will stop only on those that are able to facilitate the knowledge of the factors that have contributed to the forming of the settlements. Referring to the origin and evolution of the settlements, the Băilești Plain had a strong housing, even from the early historical periods, housing proven by the set of the archaeological points where traces of all ages have been found. The Băilești Plain and its main valleys are distinguished by the richness and variety of the historical vestiges (settlements, dwellings, fortifications, tools, pottery, coins).

După geneză, așezările rurale se grupează în trei categorii: sate-matcă, existente la întemeierea Principatelor românești (Țara Românească, Moldova și Transilvania) și pomenite în primele documente emise de cancelariile domnești; sate-roi locuite de populația excedentară a satelor matcă, care au întemeiat așezări noi pe același trup de moșie; sate de colonizare spontană, întemeiate de românii sosiți de pe alte meleaguri românești și sate de colonizare dirijată, întemeiate de străini.

Satul - această complexitate de valori materiale și spirituale - ni se înfățișează azi ca o *realitate istorică* - într-o permanentă transformare, într-o evoluție ascendentă cu fiecare pas din vreme.

Făcând elogiul satului românesc - „*creatorul și păstrătorul culturii populare, purtătorul matricei noastre stilistice*”², Lucian Blaga atrăgea atenția asupra pericolului ce-ar rezulta din „*dorința de a ne menține pentru totdeauna în cadrul realizărilor sătești*”³.

Sunt astăzi în România aproximativ 13000 de sate ce înglobează o bună parte din populația țării. Chiar și numai din acest considerent studierea atentă a așezărilor rurale reclamă cu mai multă insistență - participarea conjugată a diverselor discipline spre cunoașterea cât mai complexă a realităților de ieri și de azi ale satului căruia trebuie a i se prefigura viitorul.

Satul este concomitent o realitate istorică, socială, economică, etnografică și edilitară, deci o realitate deosebit de complexă cuprinsă în cadrul unei „*singure realități geografice*” - teritoriul⁴.

Un aspect încă nu îndeajuns de cercetat al realităților satului românesc îl constituie și cunoașterea tipologică a așezărilor rurale, cunoaștere a cărei importanță a fost dealtfel

¹ **Canureci Irinel**, muzeograf, Muzeul Olteniei, Craiova, doctorand în istorie.

² Blaga 1936, p. 43.

³ *Ibidem*.

⁴ Cucu, Băcănaru 1972, p. 78.

subliniată în repetate rânduri de către etnografi, istorici, geografi, sociologi, etc. (Mihăilescu, 1926; Stahl, 1958-1959; Mureșan, 1969).

O serie de cercetări efectuate în cea de-a doua jumătate a secolului alXX-lea au lărgit cadrul informațional, ducând implicit la alte criterii de tipologizare. Nu ne vom opri asupra tuturor acestor noi aspecte abordate. Subliniem doar că în general se poate constata tendința de restrângere a acestor tipuri de sate la numărul minim atât din cauza unor considerente de ordin metodologic și practic cât mai ales din dorința evitării unor suprapuneri de amănunte care în ultimă instanță nu aduc nimic deosebit mai ales atunci când se rezumă la a constata numai și nu la a înțelege și prezenta argumentat *modul de apariție și de evoluție al multiplelor aspecte legate de grupul acesta social și de aici în încadrarea lor într-un anume tip sau altul, cu caractere bine definite pentru fiecare etapă istorică în parte.*

Operând o sinteză a cercetărilor etnografilor noștri precum Romulus Vuia, Paul Petrescu, Ion Vlăduțiu, Nicolae Dunăre, L. Someșan autorii diferențiază trei tipuri morfologice esențiale:

1. sate adunate cu două variante:
 - a) la zona de contact dintre munte și șes;
 - b) în zonele de șes;
2. așezări alungite cu două variante:
 - a) „de-a lungul râului”
 - b) „de-a lungul străzii”;
3. așezări risipite cu două variante:
 - a) „cu gospodării risipite”
 - b) „o așezare de crânguri”⁵ (Dunăre și colaboratorii, 1974:17).

Din cele de mai sus rezultă că problema tipologiei așezărilor rurale și nu numai din România a intrat relativ târziu în preocupările etnografilor din țara noastră și nu mai puțin adevărat este faptul că o serie întreagă de lucrări au încercat să aducă noi contribuții la elucidarea acestei probleme.

În multe lucrări de specialitate se precizează, spre exemplu, că planul vetrei unui sat, sau, în general, al unui tip planimetric, este rezultatul unor măsuri de ordin administrativ impuse la o dată sau alta dar mai cu seamă în secolul al XVIII-lea. Uneori nu se precizează epoca dar se menționează că asupra acestor tipuri de așezări de la noi au acționat și „*factori sociali istorici*”⁶ că unele din variantele planimetrice sunt „*rezultatul unor operații administrative de trasare a planului de bază*”⁷. La o concluzie extrem de importantă au ajuns Dr. Nicolae Dunăre și L. Someșan, subliniind esența acestor realități de ordin istoric și venind cu exemple concrete: „pe teritoriul României, în general, *așezările omenești geometrice* (liniare, biliniare, dreptunghiulare, triunghiulare, pătrate, poligonale) *au fost rodul diferitelor măsuri administrative, de sistematizare, de strămutare* (pentru apropierea de o cale importantă de comunicație) etc. *având la bază un plan conceput a priori de către autoritățile care au prezidat la construirea localităților respective*”⁸.

⁵ Dunăre 1956, p. 17.

⁶ Vlăduțiu 1973, p. 127.

⁷ Petrescu 1969, p. 50.

⁸ Dunăre 1956, p. 43.

În cele prezentate mai sus nu ne-am propus să facem o prezentare exhaustivă sub aspect istoric a evoluției tipurilor de așezări rurale din Câmpia Băileștilor, ci urmărind cu atenție documente istorice inedite, planuri de sate sau unele hărți, să fructificăm concluziile în ceea ce privește stabilirea tipologiei acestor așezări din arealul studiat de către noi și implicit o mai bună cunoaștere a modului de viață a acestor așezări din Câmpia Băileștilor în secolele XIX-XX. Sunt informații prețioase în legătură cu unele ateliere meșteșugărești, instalații țărănești tehnice, prăvălii sătești, casa satului, măcelării sau cârciumi. Ele ne ajută la stabilirea cât mai exactă a perioadei de apariție a unei vetre de sat, a unei mori, a unor biserici care astăzi sunt declarate monumente istorice sau de arhitectură populară. Cunoscând bine fenomenul dinamicii populației, a *roirilor într-un sens și în celălalt* a locuitorilor, vom înțelege în mai mare măsură complexitatea realităților etnografice din perioadele următoare, specificul artei populare din zonă a arhitecturii satului românesc doljean din secolele XIX-XX-lea, distingând ceea ce este vechi sau foarte vechi de ceea ce este mai nou. Complexitatea fenomenului etnografic ne apare mai explicabilă coroborând cele două laturi ale problemei: tipologia satelor sub aspect morfologic și funcțional și evoluția demografică.

În ansamblul ei ideea „tragerii la linie” a unor sate poate fi apreciată ca progresistă, generată de noile condiții social-economice de la începuturile perioadei capitaliste. Limitele acestei „sistematizări” decurg din scopurile, declarate sau nu, preîntâmpinarea unor răskoale țărănești, suplimentarea obligațiilor iobăgești, etc. Întâmpinând o rezistență aparte din partea locuitorilor satelor din câmpie aceste ample operațiuni de aliniere preconizate și apoi urmărite cu insistență de oficialii vremii n-au putut fi duse peste tot la stadiul de finalizare.

Aceste documente istorice ne atrag atenția că încadrarea tipologică a satelor trebuie să țină cont în permanență de complexitatea relațiilor social-politice și economice din perioadele premergătoare. Dacă nu se poate stabili cu certitudine, întotdeauna, vechimea așezărilor, configurația vetrelor lor inițiale, să se explice cel puțin care sunt cauzele concrete ce au determinat această diversitate de tipuri de sate, ce învățăminte de viitor se pot desprinde din aceste realități trecute. Vom fi astfel scutiți de unele erori de interpretare, se vor putea trage concluziile cele mai juste, se va putea prefigura cu clarviziune viitorul acestor atât de numeroase așezări omenesti.

Și, în ultimă instanță, documentele respective ne dau imaginea arhitecturii unui sat ce pășește din Evul mediu în epoca capitalistă, știind mai bine cum arăta o casă țărănească, din ce era construită aceasta, care erau dimensiunile ei și mai ales, motivele pentru care locuitorii zonei respective au adoptat un anumit tip de casă, de multe ori impus de oficialitățile vremii de atunci.

Secolele XIX-XX vor rămâne în istoria arhitecturii satului românesc ca un moment de răscruce, caci alinierea, tragerile la linie nu s-au limitat doar la vestul țării (Transilvania, Banat), ele cuprinzând aproape întreaga Transilvanie și alte provincii istorice (precum Oltenia) prin măsuri similare, parcurse la etape diferite⁹.

Primele colonizări dirijate au avut scop militar și au fost efectuate de statul feudal maghiar în secolele XII-XIII cu secui și sașii în sud-estul și estul Transilvaniei, în fața trecătorilor carpatice. În secolul al-XVII-lea, Imperiul Otoman colonizează Dobrogea cu sate de turci și tătari cu scopul creării unei zone militarizate care se extindea din Crimeea, peste Dobrogea, până în estul Bulgariei.

⁹ Godea 2004, p. 39-63.

Conjuncturile internaționale mai recente au generat noi colonizări dirijate: sârbi, maghiari, șvabi în Banat, ruși și ucrainieni în Dobrogea și Basarabia. În secolele XV-XVII, domnitorii români au întemeiat, în zonele depopulate de invazii și războaie, urmate de cele mai multe ori de epidemii, sate scutite vremelnic de dări numite *slobozii*.

După Tratatul de la Adrianopole (1829), Războiul de Independență (1877) și mai ales după împroprietăririle din prima jumătate a secolului al-XX-lea au fost înființate în câmpiile extracarpatice, numeroase așezări numite adesea, **sate-noi**.

Așezările sunt diferit repartizate pe cele trei registre altitudinale: la peste 800m altitudine se găsesc satele de munte (1,9%), între 400-800m altitudine satele de deal și podiș (20%) și între 0-400m, satele de câmpie și luncă (78%)¹⁰.

În spațiul de la Dunărea de Jos, vânturat de numeroase popoare migratoare, bântuit de războaie și revendicat de marii imperii (otoman, rusesc, austro-ungar), experiența istorică îl îndemna pe țaran să se retragă pe poziții izolate și să ducă un trai modest, de subzistență. Aceasta a fost cheia supraviețuirii românilor, popor descendent din două importante rădăcinii ale antichității, dacii și romanii¹¹.

Situată într-una din cele mai mănoase părți ale teritoriului românesc cu condiții de viață din cele mai prielnice, Câmpia Băileștilor a fost locuită permanent încă din epoca pietrei sau neolitic (5500-2250 î.e.n.). O hartă a arealului cercetată de către noi ne înfățișează urme materiale aparținând epocii neolitice descoperite în cadrul arealului amintit la Rast, Sălcuța, Curmătura, Padea, Drănic, Cerăt¹². Aceași densitate de locuire este atestată și în perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului, dovezi materiale și spirituale descoperite de arheologi în arealul Câmpiei Băileștilor scoțând la iveală cultura plantelor, creșterea vitelor, folosirea plugului primitiv și a tracțiunii animale, cultura materială cu cea mai întinsă arie din această perioadă purtând numele de Cultura Coțofeni, după localitatea doljeană unde a fost identificată prima dată.¹³ Similitudinile areologice din șantierul de la Cerăt, Plenița, Rast, Dunăreni-Cârna, Bistreț, Cetate, Măceșul de Jos, Boureni, Sălcuța și Negoii atestă o locuire incontestabilă a teritoriilor respective.

Localitățile Verbicioara și Dunăreni-Cârna din aceiași Câmpie a Băileștilor dau numele a două culturi din epoca bronzului, dovezi materiale de locuire din această perioadă descoperindu-se la Dunăreni-Cârna, Mărăcine, Padea, Giurgița și Curmătura¹⁴. În prima epocă a fierului, când se precizează elementele de bază ale civilizației geto-dacice, un rol deosebit în zona la care facem referire i-a aparținut Culturii Basarabi, nume luat după localitatea Basarabi (lângă Calafat)¹⁵. Descoperiri din prima epocă a fierului s-au făcut la Vârtop, Plenița și Sălcuța. În epoca a doua a fierului, începând cu secolul al IV-lea î.e.n., în arealul Câmpiei Băileștilor au apărut numeroase așezări geto-dacice, nefortificate, dar și cetăți atestate material la Padea, Dunăreni-Cârna, Rast, Cerăt, Corlate și Orodol¹⁶. Acestea, ca multe altele altminteri pe teritoriul României, erau locuite de daci care „erau cei mai viteji și mai drepți dintre traci” așa cum îi caracteriza ma-

¹⁰ Ghinoiu *et alii*, 2003, p. 36.

¹¹ *Ibidem*, p. 37

¹² Dumitrescu 1968, pag. 15.

¹³ Petrescu-Dâmbovița 1978, p. 64.

¹⁴ Morintz 1978, *passim*.

¹⁵ Petrescu-Dâmbovița 1968, p. 46-47.

¹⁶ Berciu 1966, p. 24.

rele istoric și filozof antic, Herodot. Triburile geto-dace din Oltenia și implicit cele din arealul Câmpiei Băileștilor au avut legături economice cu sudul Dunării și au intrat în contact cu lumea romană care se fixase pe malul drept al fluviului, astfel că în secolul I e.n. relațiile de schimb între cele două maluri devin foarte intense. Ele sunt atestate cu pregnanță de descoperirile monetare romane din zona Băileștilor, mai exact cele de la Ciuperceni, Desa sau Nedeia¹⁷. După anexarea Olteniei de către romani populația autohtonă a continuat să locuiască pe vechea ei vatră asimilând elemente din cultura romană. Dealtfel, în Câmpia Băileștilor există numeroase vestigii din epoca Daciei romane, adevărate mărturii ale unei intense vieți economice și totodată ale unei locuiri permanente. Castele romane de la Bistreț, Desa, Vârtop, alte urme materiale scoase la iveală de către arheologi la Afumați, Aqae (Cioroiul Nou), Basarabi, Bârca, Cetate, Corlate, Drânic, Galicea Mare, Giubega, Maglavit, Moțăței¹⁸. După retragerea aureliană Câmpia Băileștilor, ca de altfel întregul teritoriu al Daciei romane a fost locuită intens de autohtonii daco-romani, fapt dovedit de descoperirile arheologice, în număr de peste 40, privitoare la localități cu continuitate de locuire la sfârșitul secolului al-III-lea și până în a doua jumătate a secolului al-IV-lea.

Așezările, tipurile de locuințe, elementele de natură materială și spirituală descoperite ca datând până în perioada secolului al VI-lea dovedesc că populația locală daco-romană, poporul român, a dus o viață stabilă de agricultori, păstori, meșteșugari care erau purtători ai civilizațiilor tradiționale dacică și romană și ai limbii latine, astfel că în urma dovezilor incontestabile putem vorbi despre constituirea poporului român în linii generale încă de la începutul secolului al VII-lea e.n., pe ambele maluri ale Dunării unde încă din cele mai vechi timpuri preistorice și istorice înflorise o cultură și o civilizație unitară¹⁹. Procesul de formare al poporului român s-a desfășurat paralel cu pătrunderea creștinismului, fapt ce dovedește că noi, românii, ca popor ne-am născut creștini. Prezentarea locuirii zonei Câmpiei Băileștilor din cele mai vechi timpuri ne duce la concluzia că vetrele tuturor localităților componente din arealul studiat de către noi au fost, sunt și vor fi locuite neîntrerupt, chiar dacă din epocile prezentate nu deținem dovezi, iar populația care a trăit în aceste locuri a cunoscut și adoptat creștinismul care a însoțit permanent evoluția istorică ulterioară.²⁰

Locuirea neîntreruptă a tuturor vetrelor așezărilor componente din arealul de față este susținută de-a lungul întregului ev mediu românesc și chiar mai târziu de către primele documente emise de cancelariile domnești din Țara Românească.

Oltenia, în ansamblu ei prezintă un peisaj geografic cu marcante diferențieri teritoriale determinate de relieful variat dominant. Partea sudică a regiunii în care se află și Câmpia Băileștilor, areal dominat de lunci și terase ale Dunării oferă un cadru prielnic dezvoltării așezărilor omenești; Câmpia Băileștilor, Câmpia Blahniței, Câmpia Desnățuiului au oferit condiții favorabile ce au atras populația din cele mai vechi timpuri.

Dintre numeroasele mărturii de geografie istorică ne vom opri doar asupra celor care sunt în măsură să înlesnească cunoașterea complexului de factori care au contribuit la formarea rețelei de așezări. În privința originii și evoluției așezărilor, Câmpia Băileștilor

¹⁷ Tudor 1968, p. 27-28.

¹⁸ *Ibidem*, p. 266-267.

¹⁹ Toropu 1976, p. 151, 154-155.

²⁰ Giurescu 1973, p. 116; Branga, 1978.

a avut o locuire intensă încă din primele epoci istorice, locuire atestată de mulțimea punctelor arheologice în care au fost descoperite urme de locuire din toate epocile. Câmpia Băileștilor și principalele văi care o străbat se detașează prin bogăția și varietatea vestigiilor istorice (așezări, locuințe, fortificații, unelte, ceramică, monede).

În cadrul tănărului stat feudal, Țara Românească, constituit la începutul secolului al XIV-lea a avut loc dezvoltarea unei puternice vieți feudale în toată Oltenia. În secolul al XIV-lea, în Câmpia Băileștilor sunt atestate documentar circa paisprezece localități, neîndoind că în zonă erau mult mai multe sate existente.

Ne întemeiem afirmația pe faptul că cele mai multe sate atestate erau daniile făcute mănăstirilor, deci avem de-a face cu satele aservite, pe când cele libere nu intră în circuitul documentar decât cu prilejul unor judecăți legate de proprietate. Așa se poate explica și numărul mare de sate existente pentru acest secol în regiunea de câmpie, unde predomină satele aservite.

O altă dovadă a faptului că numărul așezărilor din zonă era mult mai mare, îl constituie, în secolele următoare, numărul satelor atestate documentar care urcă la 122 și respectiv 340. Numărul mai mare de sate atestate documentar în secolele al XV-lea și al XVI-lea, față de secolul XIV nu se poate pune pe seama apariției unor așezări mai noi, decât în mică măsură. Este mai mult decât probabil că unele dintre așezări existau de multă vreme însă nu au fost consemnate de timpuriu.

În secolele al XV-XX-lea numărul așezărilor menționate documentar crește semnificativ, de la o epocă la alta.

Din analiza răspândirii geografice se observă, pe de o parte gruparea așezărilor cu precădere în partea nordică și centrală a Câmpiei Băileștilor, mai puțin în cea sudică, iar în cadrul arealului studiat de noi, toate aceste așezări, fie sate sau comune se grupau mai cu seamă pe liniile de contact dintre unitățile naturale diferite (lunci, terase, dealuri).

Intensificarea populării și îndesirea satelor a avut un caracter mai pronunțat pe principalele văi, care prezentau condiții favorabile practicării agriculturii în luncile bine dezvoltate, o circulație mai lesnicioasă. În partea centrală și sudică a arealului, cu văi mici, așezările sunt mai rare.

Ca și caracteristică generală a Câmpiei Băileștilor în ceea ce privește regiunea de câmpie se poate observa faptul că satele au apărut grupate oarecum uniform pe podurile teraselor, cu o concentrare mai accentuată în lungul Jiului și a Dunării, a Desnățuiului și la contactul Câmpiei înalte a Bălăciței cu câmpia joasă a Blahniței. De asemenea, ele se concentrau în jurul punctelor comerciale de pe marile drumuri unde se găseau și puncte de vamă: Calafat (Vadul Diului, Vama Țibru în dreptul localității Bistreț, la gura Jiului).

Din motive geografice, economice și istorice, Lunca Dunării, parte componentă a arealului Câmpiei Băileștilor a jucat rolul unui suport mult mai important decât acela al teraselor în continuitatea elementului uman la marginea Câmpiei Române și aceasta datorită faptului că ea oferea o serie de înlesniri: procurarea cu ușurință a bunurilor necesare traiului (terenuri fertile pentru agricultură, bălți cu pește și fructe sălbatice), legături lesnicioase datorate apelor care o străbat, mijlocind schimburile de produse cu populațiile mai îndepărtate și adăpost în perioadele de nesiguranță istorică. Aici, pe grinduri, omul practica agricultura, creștea animalele, își construia gospodăria și locuințe în preajma bălților și la adăpostul zăvoaielor.

Multitudinea izvoarelor (documente, hărți, tradiția orală) confirmă ipoteza unei locuiri mai intense a luncii. În ostroavele înalte (Ostrovolul Mare) urmele materiale încep

cu neoliticul, se continuă cu cele din Hallstat, din timpul dacilor și din feudalismul timpuriu, confirmând că ostroavele au fost, de foarte mult timp și aproape permanent, locuite și utilizate. Abundența oaselor de pește, a scoicilor și a numeroaselor greutateți folosite la partea de jos a plaselor de pescuit sunt dovezi sigure că ocupația majoră a ostrovenilor a fost pescuitul, care le-a furnizat hrana atât direct cât și prin intermediul schimbului în natură (în special cu cereale).

Încă din veacul al -XIV-lea documentele istorice relevă raporturi deosebit de strânse între populație și lunca Dunării de la vest de Jiu. Astfel satul Hârsomuiți, nume sub care apărea la acea dată Rastul de azi²¹, atestat documentar la 1385²² se pare că și-a avut vatra pe unul din grindurile luncii.

De asemenea, satul Vadul Cumanilor sau Comani, nume sub care a ființat până în secolul al XIX-lea actualul sat Golenți, este atestat în același an și a fost așezat potrivit tradiției, în Ostrovul Golu²³, de unde se pare că și-a luat ulterior numele.

Satul Stănișor, atestat documentar la 1387²⁴, care a înlocuit un topic mai vechi – Bresnița – este probabil că și-a avut vatra pe unul din grindurile din preajma bălții Bistreț.

Dezvoltarea istorico-socială din Țara Românească în secolele XV-XX a sporit atributele economice și strategice ale luncii. S-a intensificat pescuitul bine organizat, începând din veacul al XVI-lea, când satele dunărene și-au avut năvodarii lor, conduși de vătăfi iscusiți²⁵.

Creșterea animalelor a căpătat o importanță din ce în ce mai mare pe baza întinselor pășuni naturale, lunca menținându-și în continuare funcția de adăpost natural, mai ales în perioadele critice legate de războaie. Toate acestea justifică, în condițiile noi, legăturile populației în continuă creștere cu lunca Dunării și resursele ei²⁶. În secolele XV-XVI sunt consemnate documentar o serie de așezări, care, după toate probabilitățile erau situate în lunca Dunării: satul Mișina și Rogojani la sud de Desa, Ciubrova la sud de Ghidici, Urâți la sud de Negoii²⁷, Strâmbele (două siliști) la sud de Catane, Călugărenii (două săliști) lângă balta Bistreț²⁸, Nedeița și Marmurele la sud de Nedeia²⁹.

Documentele istorice din secolul al XVII-lea și cele cartografice din secolul al XVIII-lea completează imaginea rețelei rurale din lunca Dunării. Acum sunt atestate satele Rotunda, Zdeglă, situate probabil lângă bălțile cu același nume și Potroșani la sud de Gighera. Fenomenul de părăsire a luncii pare să fie destul de vechi și el s-a datorat în bună parte inundațiilor, înmlăștinirilor și terenurilor nisipoase. El a avut loc, în special, atunci când condițiile istorico-sociale nu îi erau defavorabile. Acest proces a fost surprins atât în hărțile din secolele XVIII-XIX, Negoii, de pildă, figura pe harta din 1791 a lui Specht cu un grup de case în fostul sat Urâți, situat în luncă și un grup pe locul actualei vetre. Se spune că satul Ciuperceii Vechi era situat, altădată, la ostrov

²¹ Nicolăescu-Plopșor, Dumitrescu 1951, p. 267-272.

²² Nicolăescu-Plopșor 1952, p.33.

²³ Lahovary 1902, p. 88.

²⁴ *** 1952, p.21-23.

²⁵ Giurescu 1957, p.214-216.

²⁶ Băcănaru 1968, p.215-222.

²⁷ *** 1952, p.22,139-140.

²⁸ *Ibidem*, p. 139-140.

²⁹ *Ibidem*.

lângă pădure. Ciurma l-a silit să se mute pe locul unde este astăzi. Așa cum am arătat, documentele istorice din veacul al XVI-lea și cele cartografice din veacul al XVIII-lea vorbesc de existența unui sat, Zdeglă, în apropiere de Ciuperceii Vechi. Și în cazul satului Maglavit, așezare veche de pe valea Lopcei, lângă Dunăre, au intervenit mutații, nisipul obligându-i pe săteni să strămute așezarea.

Desa a fost așezată în luncă, la balta Pietrile. Umezeala și nisipurile i-au silit pe săteni să se mute la balta Romanița, apoi la balta Șoboloaica, pentru ca în final, să se așeze în locul actual al vetrei sale.

După cum se poate constata mutarea satelor s-a înfăptuit în etape succesive, ele schimbându-și uneori de 3-4 ori vatra. Dispariția unor sate din luncă nu a însemnat și pierderea locuitorilor acestora. Numărul relativ redus al acestor așezări din zona de câmpie, dar cu populația cea mai numeroasă din întreaga zonă, ar putea constitui cel mai puternic argument în favoarea ipotezei că toți acești locuitori s-au alipit la așezările mai vechi sau mai noi din zonă, care ofereau condiții mai bune de dezvoltare. Concentrarea activităților productive și a funcției de locuire pe contactul și podul teraselor nu a determinat abandonarea exploatarea luncii. Apariția unui însemnat număr de așezări temporare (colibe, târle, sălașe) a dus la valorificarea mai departe a resurselor piscicole și pastorale ale acesteia.

Bibliografie

- *** 1952 *Documente privind istoria României, Seria B, Țara Românească, veacul XIV-XVII, vol. II, București.*
- Băcănanu 1968 I. Băcănanu, *Probleme geografice în dezvoltarea așezărilor omenești din valea Dunării în secolele al XV-lea și al XIX-lea, în Studii și cercetări de geologie-geografie, București.*
- Berciu 1966 D. Berciu, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre, București.*
- Blaga 1936 L. Blaga, *Trilogia Culturii, București.*
- Cucu, Băcănanu 1972 V. Cucu, I. Băcănanu, *Geografia satului românesc, în Sociologie geografică, București.*
- Dumitrescu 1968 V. Dumitrescu, *Arta neolitică în România, București.*
- Dunăre 1956 N. Dunăre, *Specificul Etnografic al Cîmpiei Ardealului.*
- Ghinoiu și et alii 2003 I. Ghinoiu, *Atlasul Etnografic Român, vol.I, București.*
- Giurescu 1957 C.C. Giurescu, *Istoria pescuitului și a pisciculturii în România, București.*
- Giurescu 1973 C.C. Giurescu, *Formarea poporului român, București.*
- Godea 2004 I. Godea, *Revoluția arhitecturii satului în secolul al-XVIII-lea în Transilvania, în Ethnos, București.*
- Lahovary 1902 G. Lahovary, *Marele Dicționar geografic al României, vol II, București.*
- Morintz 1978 S. Morintz, *Contribuții arheologice la istoria tracilor timpurii, București.*
- Petrescu 1969 P. Petrescu, *Arhitectura, în Arta Populară Românească, București.*

- Petrescu-Dâmbovița 1978 M.Petrescu-Dâmbovița, *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iași.
- Ploșor, Vl. Dumitrescu 1951 C.S. Nicolăescu-Ploșor, Vl. Dumitrescu, *Șantierul arheologic Rast-Dolj*, București.
- Ploșor 1952 C.S. Ploșor, *Țara Românească, veacul XIV-XVII*, în *Documente privind Istoria României*, Seria B, București.
- Tudor 1968 D. Tudor, *Oltenia romană*, București.
- Toropu 1976 O. Toropu, *Romanizarea târzie și străromanii în Dacia Traiană sud-carpatică*, Craiova.
- Vlăduțiu 1973 I.Vlăduțiu, *Etnografia românească*, București.